

KÖNYVTÉSI ÁRAK:

A kiadványok árak:	
Éves ár...	18 k.
Havonta...	6 "
Melyben mához kértve:	
Éves ár...	20 k.
Havonta...	8 "
Változó posták melléve:	
Éves ár...	24 k.
Havonta...	8 "

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétig és
Szombati napok kivételével.

Árjegyzék és kiadványok:
Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség kérésére visszaküldöm
vagy megvásárolom nem vállalhatok.

Hirdetések és hirdetések a
kiadványokban intenzív.

Árjegyzék és kiadványok.

NAGYVÁRAD, május 6.

»Elmegyek aludni.«

Ezek voltak Jókai Mór utolsó szavai.
»Elmegyek aludni.«

Valóban aludni ment. A poéta elment folytatni azokat az álmokat, melyeket életében oly csodaszépen tudott megszöni, virágokkal ékesíteni s azokba bennünket is belevonni.

Csak hogy most már önmagának álmodik s örök álma az örök Valóság.

A béke költője nem kívánhatott magának szebb halált, mint ezt az elalvást.

Mily nagy a különbség márczius idusának két hőse: Petőfi és Jókai közt még a halálban is!

Egy pontról indultak ki, de különböző utakon s mégis — ime most együvé értek, bárha utjaik teljesen ellenkeztek egymással.

Petőfi riadót fújt harci trombitán: Talpra! Jókai ugyanakkor a jogász bölcsességével pontokba szedte, hogyan is lehet talpra állítani ezt az elpuhult nemzetet.

Petőfi ott hagyta családját, szülei sírjára tette lantját s a honvédtiszti kardot fogta kezébe, hogy a férfi legszebb áldozatát hozza meg: elmenjen meghalni a hazáért. Jókai a harczok hajnalán jegyzi el magát, ágyudörgés közt alapít családi tüzhelyet s a nemzeti elkeseredés forró láváját békepartii ujság szerkesztésével igyekszik határok közé szorítani.

Aztán... fordítsunk egy lapot, ne-hogy megint könnyezzünk. Az elbukó nemzet reményével együtt bukik a ragyogó csillag is, a mely a csaták vihariban lelkesítette a magyart. Csillagtalán, sötét éj borul reánk.

És ekkor emelkedik fel Jókai, a béke-poéta csillaga.

Nem gyujt, hanem reményt ad. Nem háborít, hanem békét hirdet. Nem a boszszut, hanem a kiengesztelődést hirdeti.

És e mellett kitart épp oly következetességgel, mint a hogy kitartott Petőfi a harcz mellett.

Innen van, hogy Jókai 1875-ig ellenzéki volt: az addigi Deák-párt nem tudta a békét biztosítani. Azontul aztán a kormány mellett volt akkor is, amikor az egyebet sem tett, mint a békét biztosította, bármi áron. Kitartott Jókai a csend, a nyugalom, a béke mellett akkor is, amikor a csendnek egy-egy jog volt az ára.

Nem szemrehányásként írjuk ezt ide a nagy halotról. O épp úgy megtestesülésé a magyar jellem egyik alakjának, amint a másik alak Petőfiben nyerte örök-ideális kialakulását.

Petőfi, az örök magyar ifjú, Jókai, az örök magyar aggastyán. Az egyik boldog, hogy holttetemén át fűjő paripák száguldanak csatára, — a másik ágyban, párnák közt kíván meghalni, el fogyni lassan, mint a gyertyaszál.

Megadatott mindeniknek, amit kívánt s ahogy maguk óhajtották, úgy térhettek az öröklétre.

Hatalmas, vérforraló induló volt Petőfi élete, megrázó végső akkord a halála. Jókai élete egy komoly, méla szimfónia, amelynek halkán elhaló befejezése a sóhaj:

— Elmegyek aludni.

Dr. K. A.

A nemzeti gyász nyilvánulásáról a következő tudósításunk számol be:

As intézkedések.

Ma délelőtt kilencz órakor megjelent Jókai lakásán az Akadémia gondnoka, báró Edtvös Lórántnak, az Akadémia elnökének az üzenetével, amelyvel felajánlja az Akadémia előcsarnokát a halott fölraovatározására. Hálás köszönettel vették báró Edtvös ajánlatát, de végleges választ nem adhattak, mert hírül vették, hogy Berzeviczy Albert közoktatásügyi miniszter magának óhajta főtartani az intézkedést.

Rövid időre rá Vészi József orsz. képviselő jött a halottas házba, aki a Berzeviczyvel reggel történt megállapodását mondta el. A megegyezés értelmében az eredeti tervtől eltérően, nem az Akadémiában, hanem a Nemzeti Múzeum oszlopcsarnokában állítják föl a ravatalt.

A holttestet este fogják odaszállítani, amikor az oszlopcsarnok díszítésével teljesen elkészülnek.

Tíz órakor Berzeviczy Albert kultuszminiszter kereste fel a halottas házat, hogy részvétét kifejezze.

A következőket mondta:

— A magam, az összkormány és az ország részvétét jöttem kifejezni. Minthogy Jókait

„TISZÁNTUL“ TÁRCZAJA.

Hogy lettem regényíróvá.

Írta: JÓKAI MÓR.

Előrebocsátom, hogy hiszek az isteni gondviselésben és hogy sorsomat Isten intézte el. Ő akarta, hogy regényíró legyek. Hiszen családomnak a czimere is kész regény. Ütközet volt a magyar király és török vezér között. Egy fiatal zászlótartó felfedezi a királynak, hogy a spanyol tüzekek meg vannak vesztegetve az ozmánoktól: szándékosan rosszul löveik. »Lőj te jobban!« mond neki a király. Erre a zászlótartó odalép az ágyhoz, czélbaveszi a török vezér sátorát s úgy odatalál a szakállas golyóval, hogy a török vezér halva terül el. Ez mind le van festve a Jókai nemzetség czimerpajzsán: rajta van a zászlótartó az ágyuval a veres mezőben, alatta a török tábor a félholdas sátorával, a vezér a középsátorban: csak egy fiatal hajadon hiányzik, aki a koszorút a hős zászlótartó fejére feltegye s kész a regény.

Ezt hallottam én elbeszélni, mikor még nagyon kicsi gyerek voltam, az édes apámtól. Neki is voltak költői és művészi hajlamai. Emlékszem azokra a jó vastag papirosra írt verseskönyvekre, amikhez igen szépen rajzolt és kiszínezett képek voltak festve. Aztán milyen szépeket tudott nekem az én jó atyám mesélni a »Szalonnavár«-ról, — »Csalóka Péter«-ről — »Hüvelycsik Palkó«-ról — a »Farkas komáromi« — a »Jövendőmondó cigányasszony«-ról. Edes apám is költővé lehetett volna; de hát ő ügyvéd volt és a városi árvák vagyonának pénztárnoka; hanem ezért sok szép történetet tanulhattam én tőle.

Volt aztán már az elemi iskolában is egy kedves tanítóm, Székely János, aki lezke után sokszor ott tartott az iskolában s mesélt nekem régi szép adomákat Mátyás királyról, Mária Terézia udvari bohóczairól s mondott találatos meséket, amik közül erre az egyre emlékszem ma is:

»Az elseje mindig fur, a vége lány előtt csipked s szur: ha kitalárod is, furcsa, ha nem talárod is, furcsa.«

Ezek mind arra buzdítottak, hogy én is csináljak találatos meséket, még pedig versben. Az első siker pedig arra ösztönzött, hogy még merészebb kísérletet tegyek. Írtam is egy-két hosszabb verset.

Történt, hogy odafenn járt akkor Komáromban Tóth Lőrincz, a tudós akadémiától pályakoronázott író s meglátta az én két versesmet; elhozta Pestre és kiadta az egyiket a »Regélő« a másikat meg a »Társalgó« című újságban s alányomatta az egész nevemet életkorommal együtt. Kilencz éves voltam. Ezzel el volt döntve, hogy nem lesz belőlem se szolgabíró, se viczezfiskális.

Tízéves koromban a szülőim cserébe adtak. Régi szokás volt ez; két család összebe-szellt; az egyik lakott Pozsonyban, a másik Komáromban; az egyiknek a gyermekei nem tudtak magyarul, a másikéi németül: kicserélték őket. Családi gond, jó iskola, egyforma mind a két helyütt. A Pozsonyban lakó Zsigmond tanár fiai és leányai voltak az én testvéreimnek és nekem a helyetteseim Komáromban. Nekünk is, azoknak is, mindenikünknek

Róth M. utóda ajánlja ez évad legújabb **AUDERSCHU-féle** mintájú raktáron levő **angol zephyr-szövetből méret szerint készíthető uri fehéreneműit.**

a nemzet halottjának tekinti, kérem adják a beleegyezésüket abba, hogy a végtisztesség körül felmerülő teendőket én, a közoktatásügyi miniszter, aki erre az összkormánytól felhatalmazást kaptam, intézhessem.

Jókai hozzátartozói hálával és köszönettel vették a kormány ajánlatát.

A nagy halott temetésének a részleteit délben, tizenkét órakor a kultuszminisztérium palotájában tartott értekezleten állapították meg.

Az értekezleten Berzeviczy miniszter elnököl s résztvettek rajta a főrendiház, a képviselőház, az Akadémia, a Kisfaludy-társaság, a Petöfi-társaság, az Othón-kör, az Ujságírók-egyesületének és a Hirlapírók nyugdíjintézetének elnökei, a képzőművészeti egyesület küldöttei és a főkapitány.

A tudományos egyesületek gyászja.

A Magyar tudományos akadémia, a Kisfaludy-társaság és a Petöfi-társaság ma délután rendkívüli tanácskozássra gyűltek össze, amelyen azt állapították meg, hogyan veszik ki a részüket az általános gyászból.

Ideiglenes ravatal.

A halott költő ma ideiglenes ravatalra helyezték. A ravatalt abban az egyszerű bútoros dolgozószobában állították fel, amelyben Jókai meghalt. A svéd gránitszürke színű és görögstílusú sarkofagot fejrészával a halottas ágy felé, lábbal az ablak felé helyezték el. A szomszédos szoba ajtaját nyitva hagyták és senkit se eresztenek be a ravatalos szobába, hogy a tolongást elkerüljék.

Róna József szobrász ma délelőtt halotti maszkot készített Jókai arczáról. A maszk kitűnően sikerült.

A király részvétele.

Tizenegy óra husz perczkor jelent meg a kabinetiroda főnöke, König Károly, hogy átadja ő felsége részvétnyilatkozatát:

— O felsége a király — így szólt — fájdalmas részvétellel értesült Jókai Mór haláláról s Felsőes uram megbízásából a legfelsőbb részvét kifejezését hozom el méltó-

ságos asszonyomnak. A csapás, amely Méltóságodat érte, a legfájdalmasabban sújtja bizonyára lelkét. De szolgáljon bánata enyhítésül az a vigasztaló tudat, hogy a szomorúságban osztozik O Felsőge, a mi koronás királyunk és vele együtt a magyar nemzet milliói.

A költő özvegye elfojtott zokogással hallgatta a szavakat és könnyek közt kérte Königinet, hogy juttassa a legfelsőbb trón számolya elé mélyen lesújtott szívének legalázatosabb háláját a felsőes Urnak kegyelmes részvéteért. Egyszersmind megköszönte Königinnek is azt a gyengéd és figyelmes részvétét, amelylyel Jókai betegségeinek egész folyamát kíséerte.

König ezután kérdést intézett, hogy miképpen folyt le a haláltusa. Ezután a kabinetiroda főnöke még egyszer melegen kondoleált s kezet szorítva vele, mélyen megilletődve távozott.

A miniszterelnök részvétele.

Gróf Tisza István miniszterelnök a következő levelet intézte Jókai Mór özvegyéhez:

Budapest, 1904. május 6.

Jókai Mórné Ó Méltóságának.

Méltóságos asszonyom!

Engedje meg, hogy az egész országot ért súlyos gyászeset leverő hírére azok sorába siessek én is, akik Jókai Mór ravatalát gyászbaborult lélekkel veszik körül.

Midőn a magyar kormány legmélyebb részvétét tolmácsolom Méltóságod előtt, egyúttal, mint a boldogultnak hosszú évtizedeken át igaz tisztelője, biztosítom Méltóságodat, hogy emléked változhatlan kegyelettel fogom megőrizni.

Méltóságos Asszonyom kész szolgája

Tisza István, s. k.

Egyéb részvételek.

A délelőtt folyamán a következők jöttek a halottas házba, hogy az özvegynek kifejezzék a részvétüket: Justh Gyula, dr. Morzsányi Károly, Weisz Bertold országgyűlési képviselő,

Zsilinszky Mihály államtitkár, Beöthy Zsolt miniszteri tanácsos, Földváry Miklós, Rákosi Szidi, Polónyi Géza orsz. képvis., Révai Mór, Berzeviczy Albert közoktatásügyi miniszter, Horánszky Lajos orsz. képviselő, Molnár Attila miniszteri osztálytanácsos, báró Feilitzsch Artúr a képviselőház alelnöke, gróf Zichy Ágost és gróf Zichy József, Nagy Miklós szerkesztő, báró Révai Ödön, Márkus József főpolgármester és még számosan.

A temetés.

Jókai Mór temetése valószínűleg *vasárnap délután három órakor* lesz. A részleteket most állapítják meg a kultuszminisztériumban folyó tanácskozáson, a melyen a képzőművészeti egyesület tagjai is részt vesznek, hogy a temetés művészi rendezésére befolyásanak.

Jókai rokonsága.

A következőkben Jókai Mór legközelebbi rokonait soroljuk fel: *Fesztly* Árpádék, *Hegedűs* Sándorék és az *Ihász* Lajosék családjain kívül:

Jókai Sándor posta- és táviráda felügyelő és Jókai János postai ellenőr a nagy halottnak unokaöccsesei és gyámfiak. Sándornak nyolcz gyermeke van: Miklós, Zoltán, Sándor, Károly, Árpád, Julia (férjjezt Szilágyi G. Miklósné), Márta, Margit.

Ez a család a Városmajor utca 11. sz. saját házában lakik. Jókai Jánosnak nincsenek gyermekei.

Van még egy Jókay János, aki teljesen a nagy költő hasonmása; gazdag ember, most halt meg a felesége. A Gólya-utca 12. sz. alatt lakik.

A Jókai név tehát egyedül Jókai Sándor gyermekei révén marad fen. Mindhárom Jókay református vallású, komáromiak, feleségeik katolikusok. Jókayok azért írják *y*-nal a nevüket, hogy az ősi Jókayaktól való leszármazásukat dokumentálják.

Felhivatalos jelentés.

A kormány Jókai Mór a *nemzet halottjának* kívánván tekinteni, a törvényhozás utólagos jóváhagyásától feltételezetten megbizta

volt egy *édes anyja* Komáromban és egy *liebe Mutter*-je Pozsonyban. Ugy tekintettük egymást, mintha testvérek volnánk.

Az akkori tanítási rendszer mellett már a 11 éves gyermeknek kellett tanulni költészetet, irálytant, természetesen latinul, aztán meg a kegyetlen görög nyelvet. De mind hasznát vehettem én ezeknek!

Mikor Pozsonyból hazakertültem, már akkor az én feledhetetlen jó apámat halálos betegen találtam. Még abban az évben meg kellett ismernem azt a megmérhetetlen nagy fájdalmat, ami az árvaságra jutás. Ez megtörte lelkemet, hogy halálos beteg lettem utánna s csak áldott jó Eszter néném ápolásának köszönhettem, hogy megmaradtam.

Ekkortájt hozta elém a sors azt a férfit, akinek befolyása egész életemre kihatott, Vály Ferenczet. Előbb tanárom volt. Később sógorom lett, ki nénémet elvette. Egyszerű, szigorú ember volt. Sokoldalú tudományos műveltséggel bírt. Nem csak azt tanította s nemcsak azokban a tanórákban, amik kötelezett tantárgyak és órák voltak, hanem mindenfélet

ami az életben hasznos, ami a műveltséget kiegészíti. Reggeltől estig foglalkozott a lélekműveléssel. Senki sem sokallta meg. Ugy tudott tanítani, hogy az gyönyörűség volt. Egy évben elszedette velem a gimnázium könyvtárából a nagy régi könyveket s azokból készített velem tanulmányokat s három év alatt megtanított francziánul, angolul és olaszul. Igaz, hogy minden télen nyáron öt órakor már ott kellett lennem az ő irodájában; de azt meg is szoktam, úgy hogy most is mindig hajnalban kelek fel s tíz óráig dolgozom; mikor más ember felkel, már akkor én elvégeztem s járok a mindennapi dolog után. Ez alatt minden napi gyakorlataim voltak a szónoklattan és a költészet feladványai.

Tizenhétéves koromban a pápai főgimnáziumba küldött el szeretett jó anyám, ahol akkor kitűnő tanári kar volt: Tarczy, Bocsor, Stettner: mind elsőrendű tudományos tekintélyek, akiknek előadásait öröm volt hallgatni. És ezután a jó sors itt oly tanulótársak közé hozott, akiknek a szelleme nemes versenyre kényszerített. Ott voltak Ker-

kápoli, Petöfi, Petrich Soma, Gondol Gábor, Bárány Gusztáv, Bathó Bálint, Gaál Péter; mind olyan nevek, amiknek a betűi máig is fényesek. Ott volt *»Képzőtársasága«* a fiataloknak, ahol irodalmi műveket olvastak fel, azokat bírálatra kiadtuk, a bírálókat is felolvastuk: ebben ez évben egy *»Tavaszi«* című könyvet is szerkesztettünk; ebben jelent meg első elbeszélésem.

Pápán gyakran fájt a mellem; elhittem magammal, hogy tüdővészben vagyok. Jó anyám azt hitte, hogy a pápai éles levegő és meszes víz a bajom, s elküldött az áldott levélgőző Alföldre, Kecskemétre, a jogi tanfolyamra. Áldott legyen érte. Mert itt lett belőlem ember, e derék, tősgyökeres magyar városban; és különösen itt lett belőlem magyar író. Itt ismertem meg az igazi népeletet a maga kifogyhatatlan változatosságában, a néphumort, a puszták világát. Egész írói működésemmek az alaphangulatát itt sajátítottam el s a mellett testileg is megerősödtem.

Tizennyolczéves voltam, mikor az első szindarabot írtam (1843.), aminek a címe:

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer: **tüdőbetegségeknel, lélegzőszervek hurutos bajainál** ugymint idült bronchitis, számarhurut és különösen **lábbadozóknál** influenza után ajánlatik. Emeli az étvágyat és a testsulyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4.-kor-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg az alanti czéggel legyen ellátva:
F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár Basel (Svájc) 480.

a maga kebeléből *Berzeviczy* minisztert, hogy *Jókai* temetése ügyében intézkedjék.

Berzeviczy miniszter ma reggel látogatást tett a halottasházban s legmélyebb részvétét fejezte ki, bejelentette a kormány határozatát, amit hálás köszönettel vettek tudomásul.

A miniszter azután *Hegedűs Sándor*knál és *Feszly Arpád*knál tett részvétlátogatást.

Berzeviczy miniszter a teendő intézkedések vezetését átvéven, ma déli 12 órára értekezletet hívott össze a temetés ügyében a választás- és közoktatásügyi miniszteriumba, amelyen az összes érdekelt testületek képviseltették magukat.

Jókai cigánya.

*Jókai Mór*nak volt egy kedvelt lázi cigánya: *Csóka Józsi*.

Legszívesebben ennek a muzsikáját hallgatta s gyakran elhívta házába, a hol egész családja gyönyörködve hallgatta a tüzés magyar dalokat. *Csóka Józsi* földije is *Jókai Mór*nak. Most, a nagy költő halála után a cigányprimás engedelmet kért, hogy zenekarának huszonnégy tagjával és a többi cigányzenekarokból kiválasztott tíz cigánnyal muzsikálhasson *Jókai* temetésén.

A főváros Jókainak.

Ma délelőtt a székesfővárosi tanács ülést tartott, melyen az elnök *Halmos János* polgármester *Jókai*t mint költőfejedelmet, mint a nemzet nagy fiát és mint a főváros diszpolgárát mélyen érzett szavakkal, igaz részvéttel búcsúztatta.

Azután a polgármester a következő, egyhangulag elfogadott indítványt tette:

Tekintettel arra, hogy értesülései szerint a nagy halottat a nemzet költségén temetik el: a főváros ajánljon fel örökös diszsirhelyet, mely mauzoleum emelésére is alkalmas legyen és pedig *Kossuth Lajos* és *Deák Ferencz* mauzoleumai közelében; továbbá intézzen a tanács a maga részéről is részvétiratot a családhoz, tételesen diszes koszorút a ravatalra és a nagy veszteség fölötti mély részvétét a mai ülés jegyzőkönyvében örökítse meg.

Azonkívül a tanács intézkedett még, hogy a főváros összes középületein gyászlobogók tűzessenek ki.

Mint értesülünk, a diszsirhelyet már kijelölték.

Ez a kerepesi-uti köztemető új szabályozási terve szerint az első főkaputól vezető fő-

»Zsidó fiú«. Ezt a művet *Petőfi* másolta le, minthogy pályamű volt, idegen kézírásnak kellett lenni; s az akadémiai pályázaton dicséretet nyert a szindarabom. A munkának természetesen nagy hibái voltak. *Vörösmarty* és *Bajza* nagynevű íróink atyai szeretettel hívtak magukhoz és nem restelték naphosszat fáradozni velem, hogy ezeket a hibákat kiigazítsák. Utoljára pedig mégis csak azt mondtam: »Irok én ennél jobbat, menjen ez a semmiségbe.« S a »Zsidó fiú« című szindarab sohasem jelent meg nyomtatásban. A tárgyát később feldolgoztam »Fortunátus« cím alatt novellának.

Tizenkilenczéves koromban irtam az első regényemet, »Hétköznapok« című könyvet. Ezentul nem kellett nekem prókátorság. Tavaly mult hatvan éve annak, hogy a legelső elbeszélésem az olvasóközönség elé került. A czime »Istenítélet«. Pályamű volt: »egy« arany jutalmat nyert s megjelent a »Tavaszi« című Almanachban. Azóta nagyon sokat irtam; hogy mennyit? magam sem tudom biztosan megmondani.

uton az a hely, mely *Deák* mauzoleumától balra olyképpen fekszik, hogy a jobbról levő *Kossuth*-mauzoleummal egy egyenszára háromszög szabályos befejezését képezi.

Nagyvárad város részvétele.

A magyar nemzet legnagyobb írójának, a költő fejedelemnek halálhíre Nagyváradon is általános, mély részvétet keltett.

Nagyvárad város tanácsát az országos gyász alkalmából tegnap, pénteken délelőtt *Rimler Károly* polgármester rendkívüli tanácsülésre hívta egybe.

A polgármester megindult hangon emlékezett meg az országos gyászról, a mely *Jókai Mór* halálával az egész magyar nemzetet sujtotta.

A nemzet mérhetlen vesztesége Nagyvárad város közönségét is érte. Rövid, megkapó szavakkal méltatta a költő király, a haza nagy fiának életét, működését.

A tanács tagok elhatározták, hogy az általános gyász kifejezésül az összes városi középületekre gyászlobogót tűznek, a ravatalra pedig a város közönsége nevében koszorút helyeznek, amelyet a tanács néhány tagja, esetleg a törvényhatósági bizottság tagjaiból összeállított küldöttség helyez a koporsóra. Végül elhatározták, miszerint megkeresik a községi iskolaszéket, hogy a községi elemi iskolákban *Jókai* emlékeztetere gyászünnepeket rendezzenek.

A Szigligeti-társaság gyászja.

Jókai Mór halála alkalmából a Szigligeti-társaság tegnap délután rendkívüli választmányi ülést tartott, melyen jelen voltak:

Rádl Odön elnök, dr *Berkovits Ferencz*, dr *Adorján Armin*, dr *Bodor Károly*, *Böszörményi Géza*, dr *Gyémánt Jenő*, dr *Krúger Aladár*, dr *Márkus László*, *Láng József*, *Sas Ede*, *Vinkler Lajos*, dr *Hoványi Géza*, *Fehér Dezső* vál. tagok.

Rádl Odön elnök meghatottan, rövid pár szóval emlékezett meg, arról a csapásról, mely *Jókai* elhunytával a nemzetet érte. Azután megtette a gyász nyilváníttatásának módjait, nézve előterjesztéseit, a melyeket a társaság elfogadott.

Ezek szerint a Szigligeti-társaság részvétiratot intéz.

A temetésen a társaság képviseletében *Rádl* Odön elnök, dr *Berkovits Ferencz*, dr *Radó Ignác*, *Sas Ede* és *Fehér Dezső* fognak részt venni; ugyanők koszorút is helyeznek a társaság nevében a koporsóra s azonfelül az ösi első felolvasó ülés *Jókai* emlékeztetének lesz szentelve.

A *Petőfi*-társasághoz, melynek *Jókai Mór* volt az elnöke, a Szigligeti-társaság részvétiratot intéz.

A folyó ügyek során a társaság elhatározta, hogy *Dulka Akos* »Vallomások könyve« cz. művét 100 koronával segélyezi. Ugyanannyival segélyezik *Antal Sándor* Mozaik cz. kötetjét.

A képkiallítás költségeire a társulat pénztára 600 korona visszatérítendő előleget ad az alaptökeből.

Végül pedig *Sas Ede* és dr *Krúger* Aladár indítványára megválasztották a társaság rendes tagjává *Dulka Akost*, a Tiszántúl belmonkatársát.

Prohászka a hölgyekhez.

A *Kath. Növendők egyesület* tegnap Budapesten tartott közgyűlésén dr. *Prohászka Ottokár* egyetemi tanár, a lánglelkű szónok lelkes, szívreható beszédet intézett a ker. nőkhöz. Valóban érdemes arra, hogy minél szélesebb körben elterjedjen nemes érzelmeket keltve a legnemesebb szivekben. E kedves szép beszédet, az A—ny után, adjuk a következőkben:

Mélyen tisztelt Hölgyeim! Ahol érzéketlen szivekkel, hideg lelkekkel állunk szembe, ott a szó hanggá lesz, a hang pedig levegő, lehellet. De ahol meleg szívek vannak, ott a hangból szó, a szóból gondolat, a gondolatból érzés és tett válik. Én oly körben beszélek most, amelyben nem kell fölpanaszolnom az üres beszéd átkát, mert hiszen lelkesülés és szeretet áll azon komoly nagy feladat elé, amelynek egy kis részét öleli fel a nővédelem. Nővédelem a neve! Mert van nőpusztulás, mert van nőelzűllés. Egy szomorú tér, egy óriási tér, telve szakadékokkal, egy szegényletes életnek árnykaival. Posvány, amelyben szakadatlanul gázolnak, kik különben aszfalton járnak, amelyben már elveszték, kik még test szerint kereskedésekben, gyárakban dolgoznak.

Ez a szomorú tény egy nagy kötelességet ró ránk. Rója ezt mindenekelőtt az a föltartóztathatlan szociális mozgalom, amely mint szociális érzék erjed, lázít, erjeszti a társadalmat.

Ha kell vízről és köztisztaságról gondoskodnia a társadalomnak, ha a hullát eltakarítják és a bacillusokat elsöprik, mindenesetre az erkölcsi romlásnak eleven hulláit is kell, hogy eltávolítsuk. Mert a lelkek úgy rothadnak, mint az almák; amelyek nincsenek elszigetelve a rossztól, elvesznek. A társadalom, ha pogány, ha illuminált, ha atheisztikus, agnosztikus, de szociális mindenesetre. A nagyvárosok kulturájának fokát már nem a várművekről, nem is a muzeumokról, hanem a szociális jótékony intézményekről olvassuk le. A kultúra a szociális érzés fejlettségében, praktikus kihatásiban nyilvánkozik meg.

Ha már az egész világ lelkesül a szociális eszmékért, ha az ujságok hirdetik, a rikkancsok közvetítik a szociális akciókat, miféle szociális érzés, szeretet, miféle nemes akció fog megindulni bennünk, akiknek hitük egy ideális világ, telve bensőséggel, eszményekkel, gyöngédséggel, akiknek tüzhelye egy páratlan istenszeretet oltára, akiknek eszméi utólerhetetlen fölséges eszmények, akiknek motívumai mint a gleccserek jégei vidékeket elárasztottak, hegyeket lehordtak, völgyeket eltemettek, világot változtattak?

A mi eszményünk a Jópásztor, aki szereti az emberi lelket: a mi eszményünk a szamaritánus, aki bort és olajat hordoz magával; a mi eszményünk a tékozló fiú édes atyja, aki fiát fogadja. Ezeknek az eszményeknek nem szabad a rövidebbet huzni azok előtt az eszmék előtt, amelyeket a humanizmus ünnepel. Itt Neri szent Fülöpöt emlegették. De mennyit lehet itt említeni! Páli szent Vinczéket, Don Boskókat és utána mélyeséges, beláthatatlan perspektívában seregeket mindenféle fejkötő alatt, mindenféle csuhában, mindenféle öltözetben; de valamennyi a szeretetnek napszámosa!

Mélyen tisztelt hölgyeim! Ezeket az egyház mind szervezte, szervezte a Bernárdhegyen, Páris utcáin, szervezte a Nilus partján, a török félhold alatt, a kolostorokban. Kegyetek nincsenek kolostorokban, de Kegyetek is ezen eszmé-

nyeknek áldoznak. Ne bánják, hogy nincsenek zárdákban; lássák, az a nagy kornet nem férközik el mindenkire, vannak ruhák, amelyekből az emberek ijedeznek. Kegyetek előtt a szívek nem zárnak el, Kegyetek nők, higgyék el nőknek kell nőknek segíteni. Vannak bizonyos esetek, ahova a férfi, ha pap is, nem férközhet el, Kegyetek, mint a világ gyermekei s mint az egyháznak hűséges leányai, ritusok és ruha nélkül elféreközhetnek oda, hová a szükség hívja az egyházat. Aki ebbe a munkába belefektet egy életet, szeretetet, gyengédséget, az maga huzza a legnagyobb hasznot. Mert az ember sehol sem merit annyi igazán nemes vigaszt, mint épp a szeretetnek szolgálatában.

Ebben a szolgálatban fejlődik a világban élő erős asszony, a szociális nőnek a típusa. Erős asszony nekem az, aki nemcsak a gyermekét, hanem a felebarátját is szeretni tudja, úgy hogy embert csinál belőle.

Az erős asszony, aki lelket tud menteni, a világ terhén segít. Kegyetek Fichte szerint igazán sziklakat gördítenek, mikor ezeket a szegény, rögbefagyott lelkeket mentik. Összehasonlíthatnám kegyeteket a germán asszonyokkal, akikről Tacitus írja, hogy oly erős asszonyok, hogy a germán hősök hozzájuk viszik sebeiket és azok nem félnek a sebekbe bele nézni, megszámlálni és hegeszteni.

A kórházak kedves testvérei hősiességek; legyenek önök is nagylelkűek és áldozatosak; ez is a szociális asszony típusához tartozik.

Mikor 1793-ban Angeban három leányt vittek a gillottra, a szépségnek, ifjúságnak, ártatlanságnak teljes bájában, meglátta őket a nép s kiáltotta: »Nagyon szépek, kegyelem, ne haljanak meg; tulságosan szépek.« De az egyik azt felelte: »Semmi sem nagyon szép Istenért.« Szép ruha, szép arcbőr, szép szem, szép haj, semmi sem szép, nagyon szép Istenért. Amit az ember a legnagyobb eszményért tesz, az mind kevés, nem lehet hozzáfogni bármily áldozat nagyságát és nem lehet viszonyba állítani az eszménynek fölségével. Ha kegyetek áldoznak, tiszteltreméltók, de ne gondolják, hogy tulságosan sokat adtak: Semmi sem tulsok az Istenért.

És szervezkedjünk! Fogjunk kezét! Ha kezét fogunk, ha sokan leszünk, okvetlenül győzünk. A szeretet erős, mint a halál, mondja a Szentírás. Az egyház mindig küzdő. Félre a nyegleséggel, félre a restséggel. Az egyház mindig szenvedő, félre a szibaritizmussal. Dolgozzunk, áldozunk lelkekért, áldozunk Krisztus szeretetétől áthatva s biztosítom kegyeteket, hogy akkor a katolikus nővédelem a keresztény karitászás zászlaját diadalra segíti.

UJDONSAGOK.

A mumus.

Az én mumusom a kéményseprő volt. Ha vétettem a szigorú házirend ellen gyermekkoromban, elég volt a hivatkozás ab-

mumusra, hogy azonnal helyes erkölcsi alapra álljak. Később persze megtudtam, hogy a kéményseprő nem mumus, hanem becsületes iparos polgár, aki nem hogy elvinné a gyermekét, de örül, ha a magát elbirja tartani.

Hanem míg eunyire felvilágosodtam, sok keserű percet csinált nekem a mumus.

A mi diplomáciánk legfőbb a második gyermekkorát éli, hogy most is riad a mumustól. Neki a muszka teszi a mumus szivességét. Ha delegációnk ki akar rugni a hadi költség emelésének sablonos megszavazásából, elég hivatkozni a nagy gyerekek mumusára, a muszkára s megy a szavazás, mint a karikacsapás.

Most pedig kezdjük észre venni, hogy ez a mumus is csak jámbor kéményseprő. Egy ázsiai nemzet, mely alig 40 év óta él európai műveltségben, ki kezd vele s mire lomha tömegét mozgatni kezdi, el veri a tengeren. Azt hittük, no majd a szárazföldön másképp lesz. Bizony, itt is hatalmas sikert értek el a japánok s bár két hónap óta tetszés szerint meg erősíthették az oroszok Jalu parti állásaikat, még is futó orosz hadakkal van tele a mandzsú föld délkeleti része, ami szörnyen rőstelendő állapot, barbár népek tágra nyit szeméi előtt.

Ugy látszik az osztrák és japán diplomaták közt az a különbség, hogy az osztrákok a félszre hallgatnak, a japánok pedig a józan eszükre,

Azok látták, hogy az a nagy orosz tömeg rendezetlen, tele korrupcióval s igazi győzelmet magában soha sem aratott. Nem tartotta hát magánál erősebbnek.

A japán diadaloknak reánk is háruló haszna legalább az lesz, hogy teleplezik a mumust és — önállóbbakká teszik a delegáció urait.

* Kereszt és gömb feltétel. Két év óta a várad-olaszi-i katolikus hívek óhajva várják, hogy régi plébánia templomuk helyén új, diszes templom emelkedjék Isten dicsőségére és a lelkek üdvére. A hő óhajítás nem sokára megvalósul, az új templom még a nyár folyamán elkészül. A torony építéssel már annyira vannak, hogy holnap, *vasárnap, május 8-án reggel fél 9 órakor* felteszik a gömböt és keresztet. A szertartásokat *Felszer Antal* apátkanonok végzi.

* 400 korona az Ipolyi-féle műkincsek visszaszerzőjének. A biharvármegyei és nagyvárad-i régészeti és történelmi egylet választmányának megbízásából az egylet elnöksége újból közlésezi a választmány abbéli határozatát, hogy az, aki a folyó évi április 22-én ellopott összes arany, ezüst és réztárgyak, ékszerek, mellkeresztek, kehely stb. nyomára vezet az egyletet, vagy a rendőrséget, az egylettől 400 korona jutalomdíjra számíthat, ha pedig csak egyes darabokat szerez vissza, az egylettől megfelelő kisebb jutalomdíjat nyer. Tájékoztatás felismerése végett itt közöljük újból az ellopott tárgyak teljes jegyzékét:

1. Magyar zománcos arany mellkereszt, lánczszal. 2. Rubintos aranygyűrű. 3. Rococco arany mellkereszt lánczszal. 4. Arany mellkereszt 10 kameával, lánczszal s egy kameás gyűrűvel. 5. Mellkereszt arany, ezüstből. 6. Ugyanaz. 7. Filigrán mellkereszt arany, ezüstből. 8. Mozaikos tű aranyból. 10. Filigrán mellkereszt rézből. 11. Mozaik mellkereszt aranyból. 12. Filigrán mellkereszt aranyozott ezüstből. smaragdokkal, gyöngyházzal. 13. Zománcos

réz mellkereszt. 14. Ezüst mellkereszt türki-szekkel, aranyozva. 15. régi zománcos arany mellkereszt, kövekkel. 16. Zománcos, áttört ezüst mellkereszt. 17. Réz mellkereszt. 18. Ezüstből való gyászkereszt lila kövekkel. 19. Aranyozott ezüst mellkereszt, áttört, zománcos díszítéssel. 20. Régi — zománcos mellkereszt aranyozott ezüstből. 21. Gyémántos ezüst mellkereszt. 22. Násfa aranyból, smaragdokkal, rubintokkal zománcozva, áttört művel. Kálváriát ábrázol. XVII. sz. 28. Zománcos női fejek korálokkal, arany, ezüstből XVII. sz. (?) 24. Olasz, florenczi nielló medailon 1400-ból, mely Krisztus születését ábrázolja, ezüstből. 25. Réz mellkereszt. 26. Aranygyűrű smaragdkövel s egy sor briliánttal. 27. Ugyanaz. 28. Aranygyűrű igaz gyöngyökkel, sötétzöld kameával. 29. Aranygyűrű, zafírral 10 gyémánttal. 30. Aranygyűrű zománcos Máriaképek gránátokkal. 31. Aranygyűrű aquamarin kövek 12 gyémánttal. 32. Aranyozott ezüstgyűrű gránátokkal. 33. Lapiz lazuli kereszt aranyfeszítéssel. 34. Csát, aranyozott ezüstből, zománcszal, drágakövekkel, igaz gyöngyökkel. Eöl Szt. László várad her-májának képe, mely jelenleg Győrött őriztetik. Készítette Ipolyi Arnold 1886-ban.

* Diszes esküvő színhelye lesz május hó 9-én hétfőn délelőtt fél 10 órakor a premontrei rend Uri-utcai temploma. *Hódl* Román nyug. kir. kataszteri főmérnök kedves, művelt és szép leányát, a leányvilág kedves tagját, *Bertuskát* vezeti oltárhoz kiskeresgyenei és nyitraszeghi *Hunyadi* Ferencz, a kisbírókosek országos földhitelezésének titkára.

* Felolvasás a Jogászegyletben. A »Nagyvárad-i Jogászegylet« ma május hó 7-én szombat délután 5 órakor a törvényszéki palota első emeleti tanácstermében felolvasó ülést tart, melyen dr. Plopu György kir. ítélőtáblai bíró folytatja »A jog filozóphiája és kritikai méltatása a fejlődési elv alapján« című felolvasását. Ezuttal »Haeckel monistius materialismusa« és a »Befejezés« lesz a felolvasás tárgya. E felolvasó ülésre a Jogászegylet tagjait meghívom. Vendégeket is szívesen lát az egyesület. *Ritók* Zsigmond, elnök.

* A városi tisztviselők fizetésrendezése. Esztergom város tisztikara mozgalmat indított, hogy a városok tisztviselőinek fizetésrendezése és a városi tisztviselők szövetsége tárgyában orsz. kongresszust tartsanak Budapesten, s ezt megelőzőleg már május hó folyamán előértekezletre gyűljenek össze a városok kiküldöttei. Ez irányban megkeresték Nagyvárad városát is. Mivel az előértekezletre már igen rövid a határidő, Nagyvárad város tanácsa tárgyalás alá vette Esztergom város tisztikarának megkeresését, s elhatározta, hogy a pár hét múlva Nagyváradon tartandó városok kongresszusára, felhívja Esztergom város tisztviselőit az előértekezlet elhalasztására. Ne vágjanak most előbe a városok kongresszusának, amelyen egész részletességgel úgy is meglesz beszélve a város tisztviselők fizetés rendezése és a szövetség létesítésének kérdése.

* A vízvezetési bizottság ülése. Kétségtelenül e legfontosabb és legbecsesebb közintézménye Nagyvárad városának a vízvezeték. Eddig pompásan bevált, de a folytonosan fokozódó igényeknek, különösen a vízmű általános kiterjesztése után, újabb bővítése lesz szükséges. A vízvezeték felügyeletével is megbízott vízvezetési, világítási és csatornázási bizottság tegnap délután több fontos ügyben tartott ülést, amelyek a vízvezeték érdeklik közelebbről. Elhatározták, hogy a vízvezetési cső mellé a gépházától az osztó szekrényig egy második tartalék nyomócső fektetendő le. A munkálatokat egyik közelebbi napon reggeli 4 órától déli 12 óráig

eszközlik, s ez időben a vízmű el lesz zárva. Hogy a közönség előzetesen elláthassa magát vízzel, a munkálatok pontos határidejét a hírlapokban, a külső részekben pedig dobszóval hozzák a közönség tudomására. — Tudomásul vették a városi főmérnök azon előterjesztését, hogy a bodonosi szentet nem tartja megfelelőnek, nemcsak azért, mert aránylag drágább, de azért is, mert a meglévő rostélyfelületek mellett nem is használható. — Hosszabb vita fejlődött ki azon kérdésben, hogy a városi vízműlelepet nem lenne-e célszerűbb a mostani gőzüzem helyét villamos erőre berendezni, s ez esetben a városi villamos telep szolgáltatná a vízvezetési telep részére a hajtóerőt. E tekintetben a két miniszteri szakértő ellenkező véleményben van. **Hollós József** kir. főmérnök a villamoserő berendezését megfelelőnek találta, míg **Farkas Kálmán** műszaki tanácsos, jelenlegi állapot fenntartását véleményezi s czáfolja a Hollós véleményét. A bizottság elhatározta, hogy **Farkas Kálmán** műszaki tanácsost felkéri, miszerint jöjjön le Nagyváradra s vízműtani szempontból több fontos kérdésre nyilatkozzék. — **Husella Gyula** és **Moskovits Miksa** együttesen kérték, hogy a vízvezeték szőlőkbe vezesse ki a város. A bizottság a kérelem felett akkor határoz, ha a vízvezetési telep kibővítése napirendre kerül.

* **Öngyilkosság a tűzéraktanya mellett.** Tegnapelőtt este 9 órakor telefonon értesítették a rendőrséget, hogy a tűzéraktanya kerítése mellett egy fiatal ember megöltötte magát. **Lőrinczy** tb. alkapitány jelent meg a helyszínen, ahol **Smeták József** margittai születésű, 19 éves, cipész tanoncot állított nyakkal találta. Súlyos sérülésével a kórházba szállították. Tettének okára nézve minden felvilágosítást megtagadott.

* **Házasság.** Fényes esküvő volt csütörtökön délután 4 órakor Debreczenben. **László Miklós** vezérkari huszárszázados esküdt örök hűséget **Miskolcay Etának**, **Miskolcay Jenő** kataszteri felügyelő leányának. A fényes násznepségen Bihar megye számos előkelő családja vett részt, melyekhez a Miskolcay családot közeli rokoni kötelékek fűzik. A Szent Anna-utcai róm. kath. templom zsufolásig megtelt közönséggel s a régi időkre emlékeztető pazar fényű menyegzői felvonulást az utcákon is mindenütt óriási tömegek nézték. A fiatal párt **Palotay László** pápai prelátnagyvárad kanonok eskette össze, s az esketés előtt magas szárnyalású beszédet mondott. Násznagyokként **Hoffmann Hugó** cs. és kir. vezérőrnagy és **Miskolcay Imre** nyug. miniszteri osztálytanácsos szerepeltek. Esküvő után a menyasszony szülői házában gazdag lakoma volt.

* **Gvadányi sirja.** Mozgalom indult meg, hogy Gvadányi rohoi (szeniczi járás) sírját emlékkő jelölje. Most **Murányi Alfréd**, szentpétervári földbirtokos a következő levelet intézte a rendező-bizottsághoz: Szent-Pétervár, ápr. 29. Mélyen tisztelt Uraim! Múltán május hó végén Rohára szándékozom jönni, felkér m, legyenek szivesek nekem a Gvadányi emlékkövéhez szükséges adatokat összegyűjteni, hogy azt haladéktalanul megrendelhessem. Kiváló tisztelettel **Murányi Alfréd**.

* **Csavargók kezében.** **Paul** Ferencz cselekedet az elmúlt napok egyikének estéjén három egyén azon ügy alatt, hogy szolgálatba állítják, a Szálka-pusztán, magukkal csalták. **Paul** kapva-kapott az alkalmon s örömmel indult az utra. Mikor a három helyszerző letépette és 3 korona 70 fillérvnyi pénzt tőle erővel elvették. **Paul** csak most tette meg a panaszát s a nyo-

mozás így bár későn indult meg, sikerre vezetett. A rendőrség a tetteseket **Krámer Samu**, **Germán Gusztáv** és **Raszter Odón** személyében kinyomozta és a vizsgálóbíróshoz átkísérte. **Krámer** és **Germán** neve már eléggé ismeretes a rendőrség előtt.

* **Temetés.** Megható részvét mellett ment végbe tegnap délután **Forcsalmy Sándor** kereskedelmi és iparkamarai irnok temetése. A végtisztességtétele ott voltak a kereskedelmi és iparkamara tisztviselői s nagyszámu gyászoló közönség. A virágokkal borított koporsót **dr. Vucskics Gyula** plébános szentelte be. A szertartás után a gyászmenet az ősi-i sarketbe vonult, hol a megboldogultat örök nyugalomra helyezték.

* **Orvul lölte.** A görbedi Nagy-utcán tegnap virradóra állt mellet, eszméletlenül találta meg **Balázs Sándor**. A csendőrség megindította a nyomozást s esakhamar kiderült, hogy régi ellensége: **Láza János** lötte meg. Este találkoztak a kocsmában s heves szóváltás után külön távoztak. **Láza** egy zug-utcán át eléje került **Balázs Sándornak** s reá lött. A golyó a bordák között furódott be. **Balázs** sérülései életveszélyesek. **Láza János** tagadja, hogy szándékosan lötte volna le **Balázs Sándort**. Allítólag a sötétben nem látta, hogy ki közelít felé s úgy rémlett, hogy botot emelnek rá s erre a sötét alakra rálőtt. A tenkei főszolgabíró jelentést tett a kir. ügyészségnek.

* **Csőd-nyitás.** A nagyvárad kir. törvényszék **Bródi Ignác** komádi kereskedő vagonára eirendelte a csődöt. Csődbiztosul **Ember Géza** kir. törvényszéki bírót, csődtömeggondnokul pedig **Lázár Aurél** ügyvédet rendelte ki.

* **Tűz.** A trencsénmegyei Turotridvosi községben tűzvész pusztított, a melynek hat lakóház és a hozzátartozó gazdasági épületek estek áldozatul. A kár jelentékeny, de a biztosított összegekből részben megtérül. A tűz valószínűleg vigyázatlanságból eredt.

* **Összegegett gyermek.** Belényes Ujlakon ismét egy 7 éves gyermek élete esett a lángok martalékául. **Kiss Mihály Erősebet** nevű leányának a szomszéd pitvarban játszás közben lángot fogott a ruhája s mire észrevették, a gyermek oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy életbenmaradásához kevés a remény.

* **Késelő napszámos.** Tegnap délután a Kert-utcán **Baranyi Lajos** 41 éves napszámos a vele hosszabb időn át vadházasságban élő **Grunzó Róza** napszámosnőt, mert vele tovább lakni nem akart, késével három helyen megszurta. Az asszony sikoltozására sokan odaszaladtak és az embert, miután ártalmatlanná tették átadták a rendőrségnek. **Grunzó Rózát** pedig, ki súlyos sebeket szenvedett, a kórházba szállították. **Baranyi Lajost**, a rendőrség letartóztatta.

* **Hírek az orosz-japán háborúról** már nem érdeklik a közönséget, de mindig új és érdekes marad **Leitner László kalap-, cipő- és férfi-divatárú** nagykereskedő, (Zoldfa-ú. változatos szemképráztató raktára, melynek megtekintése ép oly szórakoztató, mint hasznos. Most **pünkösdi előtt** különösen ajánlható fenti czég, minden néven nevezendő cipő-, kalap- és férfi-divatárú czikkek beszerzésére, mert a mellett, hogy csakis a legutolsó divatu czikkek lesznek áruba bocsátva, az árak is hihetetlenül olcsóra vannak szabva, miről a legkönnyebben meggyőződhetünk, ha pünkösdi szükségletünk ott szerezzük be. 744

* **Kéretik a földre nem köpni!** Ezen feliratot lehet most olvasni nyilvános helyeken, vasuti és közúti kocsikban stb. Ezen felszólításnak nemcsak esztetikai, de első sorban hygienikus alapja van. Mert számos tüdőbajos köpete, mely infekciós anyagot tartalmaz, a legveszedelmesebb betegséget, a tüdővést terjeszti. Minden köhögő ember részére tehát

fontos oly szerrel rendelkezni, a mely köpetet kevesbiti. Ily szer a **»Sirolin«**, mely elismert hírnevű orvosok és tanárok által tüdőbetegségek ellen a legmelegebben ajánljatik. A **»Sirolin«** ép oly kellemes, mint hatásos szer, mely a tüdővész előjeleit, mint: köhögést, köpetet, étvágytalanságot, lesóványodást, éjjeli izzadást, lázt eltüntet, felette nehéz esetekben pedig legalább is enyhíti. 480.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR:

Szombat: Aranyember.
Vasárnap: Czigánybáró.

Jókai emléke a színházban. Hogy milyen fájdalmas és kegyeletes érzést ébreszt a közönség körében Nagyváradon is **Jókai Mór** halálának híre, annak egyik megható bizonyossága, hogy a tegnapi nap folyamán több helyről, különösen a szülői részéről érkezett megkeresés Somogyi igazgatóhoz, hogy a menüben lehetséges, **Jókai** színműveket hozzon színre, hogy ily módon róhassa le kegyeletét a közönség a nagyköltő emléke iránt Somogyi, bár a mai napra a **Suhancz** reprize volt kinttve méltányolta a publikumnak kegyeletes óhajlását s már a mainapra, szombatra az **»Aranyember«** **Jókai** legpoétikusabb drámáját tűzte ki előadásra, az előadást egy **»Jókai«** életét és működését allegorizáló tabló előzi meg, amelyben a társulat összes tagjai részt vesznek. Vasárnap este a **»Czigánybáró«** kerül színre s ez alkalommal a **Jókai** tablót másodszer mutatják be.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 209. Bérletszám 185. (páratlan)
Ma, szombaton 1904 május 7-én:

Aranyember.

Dráma.

HELYARAK: Nagypáholy 14 korona, földszinti és emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zöltye 3 kor. Korszék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-86 sor 1 kor. 20 fill., középső 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártzsekk 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy színlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-től 5-ig. Esti pénztárnás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. órától előre válthatók.

Holnap, vasárnap május 8-án

Czigánybáró.

Operette.

IRODALOM.

Állatvédők Törvénykönyve. Az **»Országos Állatvédők egyesület«** ezen munka bővített III. kiadását most adta ki. Ez az új kiadás magában foglalja az állatvédelemre vonatkozó összes törvényes határozatok és rendeletek gyűjteményét, valamint az ezekkel összefüggő nevezetesebb állategészségügyi intézkedéseket is. Ezen munka továbbá többek közt tartalmaz a mezőgazdaságra nézve hasznos madarak és emiósök teljes elnevezését feltüntető jegyzéket. Ezen állatok védelme a földművelésügyi minisz-

ternek 1901. márczius 18-án 24,655. szám alatt kelt rendeletével biztosított. A munka é. de mes szerzőj: **K. Nagy Sándor** pestvidéki kir. törvényszéki bír. A 104 oldalt kitevő igen hasznos könyvecskének az ára 60 fillér. Budapest, VII. Nefelejts utca 14. A 60 fillérnek akár bélyegben, akár utalvánnyal való beküldése ellenében a munkát bérmentesen küldi az egyesület a kívánt címre.

MULATSAG.

Hangverseny és táncestetély Nagy-Létán. Nagy-Léta és vidéke ifjusága folyó évi május hó 14 én a nagylétai »Korona« szálloda összes termeiben hangversenyyel egybekötött jótékonycélu zárkörü táncvigalmat rendez. Belépő-jegy személyenként 2 korona. Család-jegy 5 korona.

Műsor: 1. Nagylétai uri dalárda. 2. Baja Mihály ur felolvasása. 3. Kovásznay Akosné urnő és Köhalm Margit kisasszony zongorajátéka. 4. Ifj. Peley József ur szaval. 5. Köhalm Margit k. a. monológ előadása. 6. Erdélyi Károly ur szabad előadása. 7. Skurka Ilona k. a. énekel, zongorán kíséri Köhalm Margit k. a. 8. Kovásznay Irén k. a. szaval. 9. Hajdu László ur énekel zene-férettel. 10. Baróthy István ur humoros szavata. 11. Nagylétai uri dalárda.

NYILTTER.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget, valamint nagyrabecsült rendelőimet tisztelettel értesíteni, hogy szabóműhelyemet Szilágyi-Dezső-utcáról május 1-től Fő-utca, Casinó-épület udvarába helyeztem át, a hol is egy a mai kornak megfelelő

férfiszabó-szalont

rendeztem be és azt a legjobb munkakerőkkel láttam el.

A legfinomabb angol, francia és honi szövetekből állandó nagy választék áll a nagyérdemű közönség rendelkezésére.

Szíves támogatást továbbra is kérve, vagyok teljes tisztelettel 740.

Fudally Bálint,
férfiszabó.

TAVIRATOR.

Jókai a ravatalon.

Budapest. május 6. (Saját tud. táv.) A nemzet nagy halottjának temetésére megtörténtek az intézkedések. Az ország minden részében megnyilatkozó gyász s az a mélyesleges kegyelet, melylyel a nemzet és társadalom minden tényezője Jókai ravatalához járul, — méltó a nagy mesemondóhoz. A megdicsőülés utja lesz az a fekete pompájú gyászmenet, mely örök nyugalomra viszi hétfőn délután.

A temetésre vonatkozó intézkedésekről a távirati tudósításaink a következők:

Budapest, május 6. (Saj. tud. táv.) Ma a képviselőházi bizottságban megbeszéltek Jókai temetésének módját. Az értekezleten Eötvös Loránd, Hegedüs László, Beöthy Zsolt, Vészi József, Gajári Ödön, Stróbl Alajos felszólalásai után elhatározták, hogy a Múzeum előcsarnokában helyezik ravatalra Jókai Mór.

Szóba került az akadémia is, de alkalmasabbnak találták a Múzeum előcsarnokát.

A ravatalon *Apaffy* erdélyi fejedelem korabeli sarkofágra helyezik Jókai koporsóját.

A ravatalt már holnap felállítják, de a népet csak vasárnap boesátják a ravatal megtekintésére.

A temetési szertartást *Baksay* Sándor ev. ref. püspök végzi.

A ravatalnál emlékbeszédet Berzevichy Albert és Beöthy Zsolt mondanak az akadémia és a képviselőház nevében. A nemzeti színház előtt meg áll a gyászmenet s itt Somló Sándor a nemzeti színház igazgatója búcsuztatja el a nagy halottat.

Az opera énekkara Erkel Hunyady Lászlójának és Wagner Istenek alkonya című operájának gyászdalait fogja énekelni.

A temetés hétfőn délután három órakor lesz.

A ravatal vasárnap reggel 9 órától este 9 óráig és hétfőn reggel 9-től déli 1 óráig megtekinthető. Déli egy órától már csak jeggyel bocsátanak a ravatalhoz.

Budapest, máj. 6. (Saját tud. táv.) Ma délelőtt Jókai koporsóját átszállították lakásáról a *Muzeumba*. A holttestet kétfogatu gyázkocsin vitték. A család képviselőjében Hegedüs László és Révai Mór kísérték. A muzeumban *Szalay*, a Nemzeti múzeum igazgatója vette át a nagy halottat.

Budapest, május 6. (Saj. tud. táv.) Jókai ravatalát már is elhalmozták koszorúkkal s egymásután érkeznek a részvét iratok Jókai nejéhez.

Jókai feleségének koszorúján ez a felírás áll:

— *Pihenj. Szeretlek. — Bella.*

Eddig már Jókai ravatalán van a főrendiház, a képviselőház, az akadémia, a Kisfaludy-társaság, a Petőfi-társaság koszorúi, Budapesten vendégszereplő olasz szintársulat koszorúja stb.

Budapest, máj. 6. (Saját tud. táv.) Beöthy Zsolt ma az egyetemen a fájdalom közvetlenségével beszélt arról a mérhetetlen veszteségről, mely a nemzetet Jókai Mór, koszorús költőnk halálával érte s arról a mérhetetlen örök dicsőségről, a mit Jókai neve még ezután szerez nekünk a külföld előtt. Gyönyörű beszéde végén szava elcsuklott s könnyei kicsordultak. Hallgatósága megilletődve hallgatta a mély hatású megemlékezést.

A függetlenségiek jelölő ülése.

Budapest, május 6. (Saj. tud. táv.) A függetlenségi párt mai tisztújító és jelölő ülésén *Bartha* Odónt az összes

bizottságból kibuktatták, a képviselőházi jegyzőségre pedig *Rákossy* Viktort jelölték.

A király Vastag György műtermében.

Budapest, május 6. (Saját tud. táv.) O felsége ma meglátogatta *Vastag* György festőművész műtermét s megtekintette a Ludovika akadémia felszentelési ünnepéről festett képét. A király megdicsérte a tisztikar hí rajzát — az egész kép kivitelét.

Nagy sikkasztás a megyei pénztárban.

Budapest, május 6. (Saját tud. táv.) A marostordamegyei pénztárban 1886-tól eredő nagy sikkasztás nyomára jöttek. A hiány eddig 54 ezer forint. A sikkasztás vádja Réz Domokos elhunyt pénztárosra nehezedik.

Lenbach meghalt.

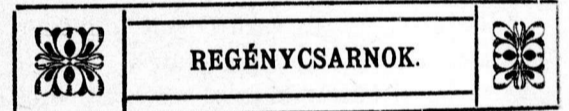
München, május 6. *Lenbach* a hírneves festőművész ma reggel 4 órakor elhunyt.

A háború.

Pétervár, május 6. A *Novoje Vremja* megbízható helyről arról értesül, hogy a *New York Herald* az a jelentése, hogy a *Petropavlovszk* mintegy 12 millió rubelnyi pénz elcsúszott, egészen alaptalan. A *Port-Arthur*-ból nyert értesülések szerint a páncélos hajó pénztárában nem volt több 60.000 rubelnél.

Japánok a Liastung félszigeten.

Tokió, máj. 6. (Délben). hivatalosan tudatják, hogy a japánok tegnap a *Liastung* félszigeten kezdtek partraszállani. A partraszállás helyét és a csapatok erejét titokban tartják.

ÉVA.

Irta: *Stenkiewicz* Henrik.

— Az élet, a csizmánknak reggel való fel és esti lehúzásából áll, csak az az okos ember ki magát felakasztani meri és amennyiben én még azt nem tettem, az azért van, mert a legnagyobb hülye és gyáva vagyok!

Optimisztikus megjegyzéseim által félbeszakítva ponty-szemével rám nézett és így szólt:

— Van is neked okod az öröme és a reményre. *Suslowski* tegnapelőtt kiatasított téged házából és leányának szívéből, ma pedig a háziur fog kiatasítani a műterméből.

Fájdalom, *Swiateczki* igazat mondott. Három nappal ezelőtt még *Suslowski* *Kazia* jegyese voltam és kedden reggel... Atyjától a következő levelet kaptam:

»Tisztelt uram!

Szülei unszolásának engedve, beleegyezik leányunk egy viszony felbontásába, mely viszony csak szerencsétlenséget okozna. Ha anyja keblén és atyjának házfedele alatt mindig menedéket találna is, mégis a szülőnek kötelessége ily végső eseteket megelőzni! Nemcsak zilált anyagi helyzete, de könnyelmű jelleme — melyet minden erőlködése mellett elpalástolni nem bírt — indítanak bennünket, valamint leányunkat arra, hogy adott szavától feloldjuk és ezzel való mindem további összeköttetést beszüntessünk, ami azonban ön irányában jó indulatunkat nem változtatja meg.

Tisztelettel

Suslowski Heliodor
nyug. előjáró.

Ez a levél!
 Hogy pénzügyi helyzetemben bizony sem-
 mire sem lehetne menni, ezt féligmeddig meg-
 engedem, de hogy jellememben mit gáncsoló-
 dig ez az érzélgő majom, azt igazán nem ér-
 tem.

Kazia fejecskéje a Párizsi Directoir időre
 emlékeztetett, miután szép selymes haját soha-
 nem akarta a mai divat szerint fésűlni, mind-
 azonáltal, hogy én többször megkísérlettem erre
 figyelmeztetni, de hiába, ő ezt nem értette meg.
 Arcszíne oly de, mintha Fortunát fésűtette
 volna.

Nagy n szeretem ezt a leányt és épen
 azért Suslowski levelének átvétele után úgy
 éreztem magam, mintha meg lettem volna mér-
 gezve.

Nagy fájdalomtól csak másnap tértem
 magamhoz, amikor ugyanis így szóltam ma-
 gamhoz:

— Nem! az nem lehet!

De leginkább segítségemre volt, hogy tel-
 jesen el voltam foglalva a Szalonba küldött
 festményemmel. Meg voltam róla győződve,
 hogy képem jó, ámbar Swiateczki azt mondta,
 hogy festményemet még a Szalon előcsarno-
 kából is ki fogják utasítani.

Egy éve mult, hogy hozzáfogtam és pedig
 a következő módon:

Egy este a Viztula partján sétálok, mi-
 kor hirtelen észreveszem, hogy tőlem nem
 messze egy összezúzott gyümölcsösnek hever,
 körülötte pedig egy egész zsidó család van, kik
 kétségbeesve, kezüket összekulcsolva, mere-
 ven, mint a szobrok a vízbe bámulnak.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága a következő hirdetményt bo-
 csátotta ki: Ezennel közhírré tesszük, hogy a
 vonalainkon fe nforgott forgalmi zavarok miatt,
 a vasuti üzletszabályzat 63. §. 3. pont 2. bekez-
 dése, valamint a nemzetközi egyezmény 14.
 cikkéhez tartozó végrehajtási határozmányok
 6. §. 8. pont 2. bekezdése értelmében, kereske-
 delemügyi m. kir. miniszter ur 6 nagyméltóság-
 ának f. évi április hó 29-én 29229 II. szám
 alatt kelt magas rendeletével adott engedélye
 alapján, az érvényben álló üzletszabályzatszerű
 szállítási és póthatáridőkön kívül még további
7 napi időleges póthatáridőt számítunk fel
 mindazon árok után, melyek f. évi április hó
 20. és 26. közti időszakban saját és a kezelé-
 sünkben levő vonalainkon feladattak, vagy azo-
 kat érintették.

Határidők.

Budapest, máj. 5.	
Buza áprilisra	7.88
Buza október	7.86
Tengeri	6.26
Rozs okt.	8.6
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.900

Értéktőzsde

Budapest, máj. 5.	
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. máj. 6-án.	
Magyar aranyjárdék 4%	1.18
Magyar koronajárdék	97.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	89.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98.50
Italméresi jog megváltási kötvény	98.50
Horváth szlavin földtehermentesítési kötvény	2.08
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	161.50
Tizsasabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	99.50
Osztrák járdék papírban	1.00
Osztrák járdék papírban	119.80
Osztrák járdék aranyban	99.45
Osztrák korona járdék	1.52
Osztrák államsorsjegyek	16.02

Osztrák magyarban részvény	707.20
Magyar hitelbankrészvény	6.43
Osztrák hitelintézet részvény	641.50
Párizsi vista	19.05
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.20
Németbirodalmi márka	289.45
Londoni vista	95.48
20 márkás arany	28.38

SZERKESZTOI POSTA.

Sajtóhibák. Tegnap vezércikkünkkel go-
 nosz tréfát csinált a szedőszekrények pajkos
 ördöge, a sajtóhiba. Néhány olyan hibát csempé-
 szett be, amelyek a mondatot teljesen értelmet-
 lenné teszik, így az első hasáb utolsó bekezdésé-
 ben **szándék** helyett **gyászsólók**, a második has-
 sáb negyedik bekezdésében pedig **fiuom** helyett
gonosz olvasandó. Ami minden esetre egy kis
 különbség.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt REISZ és PORJESZ.

Május elsejétől fogva

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos
 és kárpitos

BUTOROK

modern stýlben, gazdag választék-
 ban, gyári árban.

Szolid, szabott árak!

80LL sz.—1904.

Hirdetmény.

A katonai ügyosztály részéről köz-
 hírré tételik, hogy folyó hó május 9-én
 reggel 9 órakor a lóvásártéren egy kincstá-
 rari csikó fog árverés útján eladatni. A

Kátrány-árjegyzék.

2-től	9 kilóig	6 krajczár kilója.
10 »	99 »	5 » »
100 »	399 »	4 » »
400 »	1000 »	3 1/2 » »

Ennél nagyobb mennyiség vásárlásánál még további 25 kr. engedményt adunk
 100 kilónként.

Egész és fél waggon vásárlásánál az engedmény még nagyobb.
 Egy hordó ára külön 4 korona, de azt teljesen jó állapotban egy hónapon be-
 lül 3 koronáért visszavásároljuk.

Az áru gyártelepünkön átveendő és innen **egyszerre** elszállítandó.
 Vidéki fatereskedők és kiskereskedők, akik kicsinybeni elárusítással foglalkozni
 kívánnak, a könnyű és tiszta kezeléshez alkalmas kimérő eszközöket ingyen kapják.

786

A nagyváradai légszeszgyár.

vevő a vételárat és a III. fokozat sze-
 rintí bélyegilletéket az eladási helyen
 azonnal köteles megfizetni.

Nagyvárad, 1904. május 6.

Darvassy s. k. tanácsos.

Hirdetmény.

„Nagyváradai Hitelbank Részvény társaság“
 (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

elfogad betéteket könyvecskékre és folyó
 számlára:

6 hóig elhelyezett **5%-os** kamatot
 összeg után fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítol
 váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyújt.

Értékpapírok, ékszerék és terményekre
 előleget ad.

Nagyvárad, 1904. május hó.

789

Az igazgatóság.

**Egy hozzánk érkezett levél így
 hangzik:**

Wilhelm Ferencz urnak gyógyszerész, és
 cs. kir. udvari szállító Neunkirchen Alsó-
 Ausztria.

P i e s t i n g.

Tisztelettel felkérem, szíveskedjék 2
 csomag Wilhelm-féle antiarthritikus és anti-
 reumatikus vértisztító teát postautánvét
 mellett küldeni. Többek között hozzám jön-
 nek, szólnak, hogy részükre is gondoskod-
 jam ily tea beszerzéséről. Köszönetet mon-
 dok Önnek e csodaszerért, s kívánom,
 hogy az Isten fizesse meg ezt Önnek. Én
 tudom, hogy ez részemre a legjobb orvosság.

Ismételten köszönetet mondok e jó
 orvosságáért, mert tudom, hogy e télen 3
 hónapig fekdtem, és az Ön csodahatásu
 teája engemet kigyógyított. Én szeretném,
 ha minden beteg ember e csodahatásu
 teát bevenné.

Teljes tisztelettel Steiner Mátýás

Kapható Franz Wilhelm, gyógyszerész
 cs. és kir. udvari szállítónál Neunkirchen,
 Alsó-Ausztria, valamint a nevesebb gyógy-
 szertárakban és drogueriakban. 348.

KECSKEMÉTY ISTVÁN

ÉTTERME és SÖRCSARNOKA Nagyváradon, Lukács György-(Kőfaragó)-utca sarkán.

Kitünő teke-pálya!

Van szerencsém a n. é. közönség és igen tisztelt vendégeim becses tudomására hozni, hogy *teljesen ujonnan átalakított és jól gondozott* minden kivánalmat kielégítő

teke-pályámat már megnyitottam

s azt a szórakozni vágyó közönség szíves rendelkezésére bocsátottam.

Továbbá ajánlom **magyaros konyhám, tisztán kezelt boraim** jutányos ár és pontos kiszolgálás mellett.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

743

KECSKEMÉTY ISTVÁN, vendéglős.

Kerthelyiség megnyitás!

Tisztelettel hozom tudomására a m. t. közönségnek, hogy **nyári kerthelyiséget f. hó 8-án azaz vasárnap** egyik helybeli kitünő cigányzenekar közreműködése mellett ünnepélyesen **megnyitom.**

Kitünő magyaros étkek, frissen csapolt márcziusi SÖR, valamint saját termésű, tisztán kezelt **HEGYI BOROK** felszolgálásáról gondoskodva van.

Előzékeny kiszolgálás!

Polgári árak!

Társas ebédek, vacsorák vagy lakomák étlap szerint vagy megállapított árak mellett elfogadtnak. — **ABONENSEK** részére mérsékelt árszámítás.

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szíves figyelmébe ajánlani ujonnan berendezett **VENDÉGSZOBÁIMAT,** melyek tisztántartására különös gondot fordítok, valamint **SZALLÓHELY** is jutányos ár mellett szíves rendelkezésre áll.

Visszamaradt újságpapír

jutányos áron kapható a

„Tiszántúl“ kiadóhivatalában.

TELEFON: Iroda 67.
Gyártelep 465.

TELEFON: Iroda 67.
Gyártelep 465.

Cementárugyár, betonépítési, csatornázási és aszfaltiparvállalat

ROSENBERG IZSÓ

Iroda:
Kossuth Lajos-utca 3.

Nagyvárad.

Gyártelep:
Kert-utca 10. szám.

Elvállal mindennemű betonépítési, csatornázási, aszfaltozási, gránit- és márványterazzo munkálatokat.

Betonmunkálatok: védgát, fal- és gépalapzatok, medencék, járdák, csatornák, szökőkutak, zsilipek, hidak és átvezetők o o o o o

Cementárugyártás: Egyszerű és színes cemenlapok, csatornacsövek, lépcsők, fedlapok, esővizifolyókák, fürdőkádak, szarvasmarha jászolok, mindenféle műkövek. o o o o o o o o o

Gránit és márvány egyszerű és diszes kivitelben.

Terazzo-munkálatok: Szabad. sodronybetétesek repedésmentes módszer

Aszfaltozások: Kapualjak, udvarok, pinček, járdák aszfaltozása. o o o o o

Elszigetelések aszfaltbitumennel.

Nedves lakások és pinček vizmentesítése és gyökerezés szárazzá tétele.

Diszes fal- és keramitburkolatok a legjutányosabban lesznek elvállalva.

Költségvetés ingyen és bérmentve.

Mindennemű építkezési anyagok nagy raktára.

662 Beocsini Cementgyári Unio kizárólagos és főraktára. Beocsini Román és Portlandcement. Egresi szobrász és alabástrom gipsz. Valódi aszfalt fedéllemezek. Kátrány fedéllemezek. Aszfalt elszigetelő lemezek. Carbolineum. Tinctoral. Menyezet nádfonat.

Jutányos árak!!

Árak minden vasútállomásra!